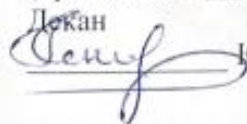

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра правового забезпечення безпеки бізнесу

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою факультету
міжнародної торгівлі та права
(протокол № 11 від «24» 05.2024 р.)

Декан
 Юлія ГОНЧАРОВА

ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО /
ENVIRONMENTAL PROTECTION LEGISLATION
AND ENVIRONMENTAL LAW

РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE

світній ступінь	магістр	/ master
галузь знань	19 Архітектура та будівництво	/ Architecture and construction
спеціальність	193 Геодезія та землеустрій	/ Geodesy and land management
освітня програма	Землеустрій та кадастр	/ Land management and cadastre

Київ 2024

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ заборонено

Автор: **О. А. Альонкін**, канд. юрид. наук, доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу ДТЕУ

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу 09.05.2024, протокол № 13.

Рецензенти: **О. О. Палієнко**, завідувач кафедри дизайну, інжинірингу та землеустрою ДТЕУ, канд. техн. наук, доцент
В. М. Нікітенко, доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу ДТЕУ, канд. юрид. наук, доцент
Д. О. Черкасов, директор Товариства з обмеженою відповідальністю «ЮРИМЕКС ОНЛАЙН», PhD

**ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА
ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО /
ENVIRONMENTAL PROTECTION LEGISLATION AND
ENVIRONMENTAL LAW**

**РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE**

світній ступінь	магістр	/ master
галузь знань	19 Архітектура та будівництво	/ Architecture and construction
спеціальність	193 Геодезія та землеустрій	/ Geodesy and land management
освітня програма	Землеустрій та кадастр	/ Land management and cadastre

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю**
		Усього годин/кредитів	з них*			
			Л	ПЗ / МК	СРС	
1.	Тема 1. Екологічне право України, як комплексна галузь права, та екологічні права і обов'язки особи	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
2.	Тема 2. Право власності на природні ресурси та право природокористування в Україні	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
3.	Тема 3. Правові засади екологічного управління та економіко-правовий механізм у галузі екології України	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
4.	Тема 4. Юридична відповідальність як засіб реалізації екологічного права України	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
5.	Тема 5. Правовий режим використання та охорони земель і надр в Україні	15	1	2	12	О, Д, ТЗ
6.	Тема 6. Правовий режим використання, відтворення та охорони вод і лісів в Україні	14	1	1	12	О, Д, ТЗ
7.	Тема 7. Правовий режим використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу в Україні	12	1	1	10	О, Д, ТЗ
8.	Тема 8. Правовий режим використання та охорони атмосферного повітря в Україні	13	1	2	10	О, Д, ТЗ
9.	Тема 9. Правовий режим використання та охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду в Україні	14	2	1	12	О, Д, ТЗ
10.	Тема 10. Правовий режим рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон (територій, ресурсів) та курортів в Україні	14	2	1	12	О, Д, ТЗ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю**
		Усього годин/кредитів	з них*			
			Л	ПЗ / МК	СРС	
11.	Тема 11. Правовий режим використання та охорони виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
12.	Тема 12. Правове забезпечення екологічної безпеки України	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
13.	Тема 13. Міжнародне екологічне право	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
14.	Тема 14. Екологічне право Європейського Союзу	12	2	2	8	О, Д, ТЗ
	Всього	180/6	24	24	132	
Підсумковий контроль – екзамен						

*Форми навчання: Л – лекції, ПЗ / МК – практичні заняття / модульний контроль, СРС – самостійна робота студентів;

**Форми контролю: О – опитування (усне / письмове), Д – дискусія, ТЗ – творче завдання.

2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст поняття, системи та джерел екологічного права.</p> <p>Вміти тлумачити принципи та функції екологічного права, використовувати права та обов'язки особи у галузі екології.</p>	<p>Тема 1</p> <p>Екологічне право України, як комплексна галузь права, та екологічні права і обов'язки особи</p>	12
	<p>Лекція 1</p> <p>Екологічне право в Україні та екологічні повноваження особи</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <p>1. Екологічне право – комплексна галузь в системі права України.</p> <p>2. Джерела та система екологічного права.</p> <p>3. Принципи і функції екологічного права.</p> <p>4. Повноваження особи у галузі екології.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 27 [с.7-40, 109-129], 28 [с.11-13, 29-70], 29 [с.5-49], 31 [с.10-67].</i> <i>Додатковий: 33 [с.323-327], 42 [с.136-141], 50 [с.155-156].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Характеристика екологічних загроз у світі та в Україні» (основний: 27 [с.7-40, 109-129], 28 [с.11-13, 29-70], 29 [с.5-49], 31 [с.10-67]; додатковий: 33 [с.323-327], 42 [с.136-141], 50 [с.155-156]); - «Екологічна криза: поняття, причини, наслідки, форми прояву та шляхи подолання» (основний: 27 [с.7-40, 109-129], 28 [с.11-13, 29-70], 29 [с.5-49], 31 [с.10-67]; додатковий: 33 [с.323-327], 42 [с.136-141], 50 [с.155-156]).</p> <p>2. Підготувати мультимедійну презентацію на тему: - «Типи природокористування та форми взаємодії суспільства з природою» (основний: 27 [с.7-40, 109-129], 28 [с.11-13, 29-70], 29 [с.5-49],</p>	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>31 [с.10-67]; додатковий: 33 [с.323-327], 42 [с.136-141], 50 [с.155-156]);</p> <p>- «Права та обов'язки юридичних осіб у галузі екології» (основний: 27 [с.7-40, 109-129], 28 [с.11-13, 29-70], 29 [с.5-49], 31 [с.10-67]; додатковий: 33 [с.323-327], 42 [с.136-141], 50 [с.155-156]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему:</p> <p>- «Суспільні відносини, що складають предмет екологічного права та межі їх правового регулювання» (основний: 27 [с.7-40, 109-129], 28 [с.11-13, 29-70], 29 [с.5-49], 31 [с.10-67]; додатковий: 33 [с.323-327], 42 [с.136-141], 50 [с.155-156]);</p> <p>- «Система способів захисту екологічних прав та їх класифікація» (основний: 27 [с.7-40, 109-129], 28 [с.11-13, 29-70], 29 [с.5-49], 31 [с.10-67]; додатковий: 33 [с.323-327], 42 [с.136-141], 50 [с.155-156]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття 1**</p> <p align="center">Екологічне право в Україні та екологічні повноваження особи</p> <p align="center">Питання до заняття</p> <p>1. Поняття, предмет, методи, об'єкти та суб'єкти екологічного права.</p> <p>2. Джерела та система екологічного права.</p> <p>3. Поняття і види екологічних прав особи.</p> <p>4. Обов'язки особи у галузі екології.</p> <p>5. Гарантії реалізації екологічних прав і обов'язків особи.</p> <p>6. Форми та способи захисту екологічних прав особи.</p>	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст права власності на природні ресурси та права природо-користування.</p> <p>Вміти реалізовувати право власності на природні ресурси та право природо-користування.</p>	<p align="center">Тема 2</p> <p align="center">Право власності на природні ресурси та право природокористування в Україні</p>	12
	<p align="center">Лекція 2</p> <p align="center">Право власності та право користування в екологічному праві України</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Поняття, особливості та форми права власності на природні ресурси.</p> <p>2. Зміст права власності на природні ресурси.</p> <p>3. Форми та способи забезпечення права власності на природні ресурси.</p> <p>4. Поняття, види та зміст права природокористування.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 27 [с.41-60], 28 [с.14-16, 71-106], 29 [с.50-91].</i> <i>Додатковий: 37 [с.338-343], 45 [с.113-129], 50 [с.155-156].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Методи правового регулювання екологічних відносин» (основний: 27 [с.41-60], 28 [с.14-16, 71-106], 29 [с.50-91]; додатковий: 37 [с.338-343], 45 [с.113-129], 50 [с.155-156]); - «Принципи екологічного права та екологічного законодавства» (основний: 27 [с.41-60], 28 [с.14-16, 71-106], 29 [с.50-91]; додатковий: 37 [с.338-343], 45 [с.113-129], 50 [с.155-156]).</p> <p>2. Підготувати презентацію на тему: - «Особливості права власності на природні ресурси» (основний: 27 [с.41-60], 28 [с.14-16, 71-106], 29 [с.50-91]; додатковий: 37 [с.338-343], 45 [с.113-129], 50 [с.155-156]); - «Особливості права природокористування» (основний: 27 [с.41-60],</p>	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>28 [с.14-16, 71-106], 29 [с.50-91]; додатковий: 37 [с.338-343], 45 [с.113-129], 50 [с.155-156]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему: - «Правове забезпечення гармонізації взаємодії суспільства з природою» (основний: 27 [с.41-60], 28 [с.14-16, 71-106], 29 [с.50-91]; додатковий: 37 [с.338-343], 45 [с.113-129], 50 [с.155-156]); - «Законодавчі вимоги охорони природних об'єктів та їх ресурсів» (основний: 27 [с.41-60], 28 [с.14-16, 71-106], 29 [с.50-91]; додатковий: 37 [с.338-343], 45 [с.113-129], 50 [с.155-156]).</p>	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 2**</p> <p style="text-align: center;">Право власності та право користування в екологічному праві України</p> <p style="text-align: center;">Питання до заняття</p> <p><i>1. Поняття і форми права власності на природні ресурси.</i></p> <p><i>2. Суб'єкти, об'єкти та зміст права власності на природні ресурси.</i></p> <p><i>3. Форми та способи забезпечення права власності на природні ресурси.</i></p> <p><i>4. Поняття, принципи та види права природокористування.</i></p> <p><i>5. Суб'єкти, об'єкти та зміст права природокористування.</i></p> <p><i>6. Підстави виникнення, зміни та припинення права природокористування.</i></p>	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст та систему здійснення екологічного управління.</p> <p>Вміти тлумачити функції екологічного управління, забезпечувати дію економіко-правового механізму в галузі екології.</p>	<p align="center">Тема 3</p> <p align="center">Правові засади екологічного управління та економіко-правовий механізм у галузі екології України</p>	12
	<p align="center">Лекція 3</p> <p align="center">Правові засади екологічного управління</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Поняття, принципи, форми, види та способи здійснення екологічного управління.</p> <p>2. Система органів екологічного управління та їхня компетенція.</p> <p>3. Поняття і склад економіко-правового механізму в галузі екології.</p> <p>4. Особливості формування фондів охорони навколишнього природного середовища.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 27 [с.61-105, 130-146], 29 [с.92-167].</i> <i>Додатковий: 32 [с.125-131], 38 [с.138-148], 47 [с.42-47], 50 [с.155-156].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Основні цілі та завдання стандартизації та нормування у сфері охорони природи» (основний: 27 [с.61-105, 130-146], 29 [с.92-167]; додатковий: 32 [с.125-131], 38 [с.138-148], 47 [с.42-47], 50 [с.155-156]); - «Поняття та система нормативів і стандартів у сфері природокористування» (основний: 27 [с.61-105, 130-146], 29 [с.92-167]; додатковий: 32 [с.125-131], 38 [с.138-148], 47 [с.42-47], 50 [с.155-156]).</p> <p>2. Підготувати презентацію на тему: - «Нормування санітарних та захисних зон» (основний: 27 [с.61-105, 130-146], 29 [с.92-167]; додатковий: 32 [с.125-131], 38 [с.138-148], 47 [с.42-47], 50 [с.155-156]); - «Правова природа екологічних стандартів і нормативів» (основний: 27 [с.61-105, 130-146], 29</p>	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>[с.92-167]; додатковий: 32 [с.125-131], 38 [с.138-148], 47 [с.42-47], 50 [с.155-156]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Правовий зміст пріоритетності екологічних вимог» (основний: 27 [с.61-105, 130-146], 29 [с.92-167]; додатковий: 32 [с.125-131], 38 [с.138-148], 47 [с.42-47], 50 [с.155-156]); - «Гарантованість екологічної безпеки для життя і здоров'я людей» (основний: 27 [с.61-105, 130-146], 29 [с.92-167]; додатковий: 32 [с.125-131], 38 [с.138-148], 47 [с.42-47], 50 [с.155-156]). 	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 3**</p> <p style="text-align: center;">Правові засади екологічного управління</p> <p style="text-align: center;">Питання на заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Поняття, принципи та форми здійснення екологічного управління.</i> 2. <i>Види та способи здійснення екологічного управління</i> 3. <i>Система екологічного управління.</i> 4. <i>Функції екологічного управління.</i> 5. <i>Правові форми платежів (зборів) у галузі екології.</i> 6. <i>Правові засади екологічного стимулювання.</i> 	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: *сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації* тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
Знати зміст відповідальності за екологічні правопорушення.	Тема 4 Юридична відповідальність як засіб реалізації екологічного права України	12
Вміти визначати підстави та умови виникнення відповідальності за порушення вимог екологічного законодавства.	<p style="text-align: center;">Лекція 4 Юридична відповідальність в екологічному праві План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття відповідальності в екологічному праві. 2. Форми, види та зміст відповідальності за екологічні правопорушення. 3. Підстави та умови виникнення відповідальності за порушення вимог екологічного законодавства. 4. Правова характеристика екологічних правопорушень та їхня класифікація. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 27 [с.285-307], 29 [с.168-187].</i> <i>Додатковий: 36 [с.40-46], 48 [с.105-108], 50 [с.155-156].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів**</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати аналітичну записку на тему: <ul style="list-style-type: none"> - «Характеристика складу адміністративних правопорушень у сфері екології» (основний: 27 [с.285-307], 29 [с.168-187]; додатковий: 36 [с.40-46], 48 [с.105-108], 50 [с.155-156]); - «Характеристика складу кримінальних правопорушень у сфері екології» (основний: 27 [с.285-307], 29 [с.168-187]; додатковий: 36 [с.40-46], 48 [с.105-108], 50 [с.155-156]). 2. Підготувати презентацію на тему: <ul style="list-style-type: none"> - «Поняття і функції юридичної відповідальності за правопорушення у сфері природокористування» (основний: 27 [с.285-307], 29 [с.168-187]; додатковий: 36 [с.40-46], 48 [с.105-108], 50 [с.155-156]; 	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>- «Юридичний склад екологічного правопорушення та особливості його прояву» (основний: 27 [с.285-307], 29 [с.168-187]; додатковий: 36 [с.40-46], 48 [с.105-108], 50 [с.155-156]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему:</p> <p>- «Підстави юридичної відповідальності за екологічні правопорушення» (основний: 27 [с.285-307], 29 [с.168-187]; додатковий: 36 [с.40-46], 48 [с.105-108], 50 [с.155-156]);</p> <p>- «Особливості застосування цивільно-правової відповідальності за порушення екологічного законодавства» (основний: 27 [с.285-307], 29 [с.168-187]; додатковий: 36 [с.40-46], 48 [с.105-108], 50 [с.155-156]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття 4*</p> <p align="center">Юридична відповідальність в екологічному праві</p> <p align="center">Питання на заняття</p> <p>1. <i>Зміст, форми та види юридичної відповідальності за екологічні правопорушення..</i></p> <p>2. <i>Класифікація та правова характеристика екологічних правопорушень.</i></p> <p>3. <i>Дисциплінарна відповідальність за екологічні правопорушення.</i></p> <p>4. <i>Адміністративна відповідальність за екологічні правопорушення.</i></p> <p>5. <i>Кримінальна відповідальність за порушення вимог екологічного законодавства.</i></p> <p>6. <i>Майнова (цивільно-правова) відповідальності за екологічні правопорушення.</i></p>	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторінеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст права землекористування та права надрокористування.</p> <p>Вміти визначати підстави та умови відповідальності за порушення вимог земельного законодавства та законодавства про надра.</p>	<p>Тема 5</p> <p>Правовий режим використання та охорони земель і надр в Україні</p>	15
	<p style="text-align: center;">Лекція 5</p> <p style="text-align: center;">Правовий режим використання та охорони земель і надр</p> <p style="text-align: center;">План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право землекористування та його види. 2. Юридична відповідальність за порушення вимог земельного законодавства. 3. Право надрокористування та його види. 4. Відповідальність за порушення законодавства про надра. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 28 [с.14-16, 24-25, 71-106, 233-270], 30 [с.9-52], 31 [с.68-86, 108-121].</i> <i>Додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Правовий режим цільового використання окремих категорій земель» (основний: 28 [с.14-16, 24-25, 71-106, 233-270], 30 [с.9-52], 31 [с.68-86, 108-121]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Правові засади державної політики в сфері охорони земель» (основний: 28 [с.14-16, 24-25, 71-106, 233-270], 30 [с.9-52], 31 [с.68-86, 108-121]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]). 2. Підготувати презентацію на тему: - «Система органів державної влади, які відповідальні за охорону земель» (основний: 28 [с.14-16, 24-25, 71-106, 233-270], 30 [с.9-52], 31 [с.68-86, 108-121]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Нормативно-правове регулювання надрових, гірничих та геологічних відносин» 	12

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>(основний: 28 [с.14-16, 24-25, 71-106, 233-270], 30 [с.9-52], 31 [с.68-86, 108-121]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему: - «Організація та регулювання землеустрою в Україні» (основний: 28 [с.14-16, 24-25, 71-106, 233-270], 30 [с.9-52], 31 [с.68-86, 108-121]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Особливості користування надрами при оренді цілісних майнових комплексів» (основний: 28 [с.14-16, 24-25, 71-106, 233-270], 30 [с.9-52], 31 [с.68-86, 108-121]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття**</p> <p align="center">Поняття та зміст цивільних правовідносин і права власності</p> <p align="center">Питання до заняття</p> <p><i>1. Поняття та види права землекористування.</i></p> <p><i>2. Особливості управління і контролю в галузі використання та охорони земель.</i></p> <p><i>3. Правова охорона земель та юридична відповідальність за порушення вимог земельного законодавства.</i></p> <p><i>4. Поняття та види права надрокористування.</i></p> <p><i>5. Особливості управління в галузі використання і охорони надр.</i></p> <p><i>6. Правова охорона надр та відповідальність за порушення законодавства про надра.</i></p>	1

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: *сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації* тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст права водокористування та права лісокористування.</p> <p>Вміти визначати підстави та умови відповідальності за порушення вимог водного та лісового законодавства.</p>	<p>Тема 6</p> <p>Правовий режим використання, відтворення та охорони вод і лісів в Україні</p>	14
	<p>Лекція</p> <p>Правовий режим використання, відтворення та охорони вод і лісів</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право водокористування та його види. 2. Юридична відповідальність за порушення вимог водного законодавства. 3. Право лісокористування та його види. 4. Юридична відповідальність за порушення вимог лісового законодавства. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 28 [с.17-21, 109-195], 30 [с.53-90], 31 [с.87-107, 137-156].</i> <i>Додатковий: 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	1
	<p>Самостійна робота студентів*</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Система заходів з охорони вод» (основний: 28 [с.17-21, 109-195], 30 [с.53-90], 31 [с.87-107, 137-156]; додатковий: 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин» (основний: 28 [с.17-21, 109-195], 30 [с.53-90], 31 [с.87-107, 137-156]; додатковий: 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]). 2. Підготувати презентацію на тему: - «Раціональне використання та охорона водних ресурсів» (основний: 28 [с.17-21, 109-195], 30 [с.53-90], 31 [с.87-107, 137-156]; додатковий: 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Контроль за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів» 	12

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>(основний: 28 [с.17-21, 109-195], 30 [с.53-90], 31 [с.87-107, 137-156]; додатковий: 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему: - «Особливості правового режиму водоохоронних зон та водно-болотних угідь» (основний: 28 [с.17-21, 109-195], 30 [с.53-90], 31 [с.87-107, 137-156]; додатковий: 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Правова природа лісокористування в Україні» (основний: 28 [с.17-21, 109-195], 30 [с.53-90], 31 [с.87-107, 137-156]; додатковий: 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття 5**</p> <p align="center">Правовий режим використання, відтворення та охорони вод і лісів</p> <p align="center">Питання до заняття</p> <p><i>1. Поняття та види права водокористування.</i></p> <p><i>2. Особливості управління і контролю в галузі використання, відтворення та охорони вод.</i></p> <p><i>3. Правова охорона вод та юридична відповідальність за порушення вимог водного законодавства.</i></p> <p><i>4. Поняття та види права лісокористування.</i></p> <p><i>5. Особливості управління і контролю в галузі використання, відтворення та охорони лісів.</i></p> <p><i>6. Правова охорона лісів та юридична відповідальність за порушення вимог лісового законодавства.</i></p>	1

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст права використання рослинного та права використання тваринного світу.</p> <p>Вміти визначати підстави та умови відповідальності за порушення вимог законодавства про рослинний та тваринний світ.</p>	<p align="center">Тема 7</p> <p align="center">Правовий режим використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу в Україні</p>	12
	<p align="center">Лекція 6</p> <p align="center">Правовий режим використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Право використання рослинного світу та його види.</p> <p>2. Юридична відповідальність за порушення законодавства про рослинний світ.</p> <p>3. Право використання тваринного світу та його види.</p> <p>4. Юридична відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 28 [с.22-23, 200-229], 30 [с.91-119], 31 [с.122-136, 157-171].</i> <i>Додатковий: 49 [с.172-182], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	1
	<p>Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Державне управління і контроль в сфері охорони, захисту і відтворення рослинного світу» (основний: 28 [с.22-23, 200-229], 30 [с.91-119], 31 [с.122-136, 157-171]; додатковий: 49 [с.172-182], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Правове регулювання здійснення промислового, любительського та спортивного рибальства» (основний: 28 [с.22-23, 200-229], 30 [с.91-119], 31 [с.122-136, 157-171]; додатковий: 49 [с.172-182], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p> <p>2. Підготувати презентацію на тему: - «Правове забезпечення збереження умов місцезростання об'єктів рослинного світу» (основний: 28 [с.22-23, 200-229], 30 [с.91-119], 31 [с.122-136, 157-171]; додатковий: 49 [с.172-182], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]);</p>	10

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>- «Правові засади ведення мисливського господарства та здійснення полювання в Україні» (основний: 28 [с.22-23, 200-229], 30 [с.91-119], 31 [с.122-136, 157-171]; додатковий: 49 [с.172-182], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему:</p> <p>- «Особливості охорони рідких і зникаючих видів рослин» (основний: 28 [с.22-23, 200-229], 30 [с.91-119], 31 [с.122-136, 157-171]; додатковий: 49 [с.172-182], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]);</p> <p>- «Особливості охорони рідких і зникаючих видів тварин» (основний: 28 [с.22-23, 200-229], 30 [с.91-119], 31 [с.122-136, 157-171]; додатковий: 49 [с.172-182], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття**</p> <p align="center">Правовий режим використання, відтворення та охорони рослинного і тваринного світу</p> <p align="center">Питання на заняття</p> <p><i>1. Поняття та види права використання рослинного світу.</i></p> <p><i>2. Правові засади управління і контролю в галузі використання, відтворення та охорони рослинного світу.</i></p> <p><i>3. Правова охорона рослинного світу та юридична відповідальність за порушення відповідного законодавства про рослинний світ.</i></p> <p><i>4. Поняття та види права використання тваринного світу.</i></p> <p><i>5. Правові засади управління і контролю в галузі використання, відтворення та охорони тваринного світу.</i></p> <p><i>6. Правова охорона тваринного світу та юридична відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ.</i></p>	1

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст правового регулювання використання та охорони атмосферного повітря.</p> <p>Вміти визначати підстави та умови відповідальності за порушення вимог законодавства про охорону атмосферного повітря.</p>	<p align="center">Тема 8</p> <p align="center">Правовий режим використання та охорони атмосферного повітря в Україні</p>	13
	<p align="center">Лекція</p> <p align="center">Правовий режим використання та охорони атмосферного повітря</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Атмосферне повітря як об'єкт правового регулювання використання та охорони.</p> <p>2. Державне регулювання використання та охорони атмосферного повітря.</p> <p>3. Нормування в галузі охорони атмосферного повітря.</p> <p>4. Правове регулювання викидів забруднюючих речовин та відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 30 [с.120-137], 31 [с.172-183].</i> <i>Додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	1
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Стандартизація та нормування в галузі охорони атмосферного повітря» (основний: 30 [с.120-137], 31 [с.172-183]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Правовий режим використання атмосферного повітря» (основний: 30 [с.120-137], 31 [с.172-183]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p> <p>2. Підготувати презентацію на тему: - «Правові заходи щодо охорони клімату» (основний: 30 [с.120-137], 31 [с.172-183]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]); - «Правові заходи охорони озонового шару» (основний: 30 [с.120-137], 31 [с.172-183];</p>	10

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему: - «Екологічні вимоги використання атмосферного повітря щодо експлуатації транспорту» (основний: 30 [с.120-137], 31 [с.172-183]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]);</p> <p>- «Екологічні вимоги використання атмосферного повітря щодо будівництва та експлуатації промислових підприємств» (основний: 30 [с.120-137], 31 [с.172-183]; додатковий: 50 [с.155-156], 52 [с. 91-97], 54 [с.41-48]).</p>	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 6**</p> <p style="text-align: center;">Правовий режим використання та охорони атмосферного повітря</p> <p style="text-align: center;">Питання на заняття</p> <p>1. Правове регулювання, використання та охорони атмосферного повітря.</p> <p>2. Нормування в галузі охорони атмосферного повітря та правове регулювання викидів забруднюючих речовин.</p> <p>3. Регулювання діяльності, що впливає на погоду і клімат.</p> <p>4. Контроль і моніторинг у галузі охорони атмосферного повітря.</p> <p>5. Правова охорона атмосферного повітря.</p> <p>6. Відповідальність за порушення законодавства про охорону атмосферного повітря.</p>	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: *сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації* тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст правового регулювання використання та охорони природно-заповідного фонду.</p> <p>Вміти визначати підстави та умови відповідальності за порушення режиму використання та охорони природно-заповідного фонду.</p>	<p align="center">Тема 9</p> <p align="center">Правовий режим використання та охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду в Україні</p>	14
	<p align="center">Лекція 7</p> <p align="center">Правовий режим використання та охорони природно-заповідного фонду</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Поняття та юридичні ознаки природно-заповідного фонду.</p> <p>2. Види об'єктів та територій природно-заповідного фонду.</p> <p>3. Правова організація формування та розвитку природно-заповідного фонду.</p> <p>4. Юридична відповідальність за порушення режиму використання та охорони природно-заповідного фонду.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 27 [с.147-157], 30 [с.138-168].</i> <i>Додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів**</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Державне управління та контроль у сфері організації й охорони природно-заповідного фонду» (основний: 27 [с.147-157], 30 [с.138-168]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]); - «Умови і порядок створення об'єктів природно-заповідного фонду та оголошення заповідними» (основний: 27 [с.147-157], 30 [с.138-168]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]).</p> <p>2. Підготувати презентацію на тему: - «Правове регулювання оцінки впливу на довкілля» (основний: 27 [с.147-157], 30 [с.138-168]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]);</p>	12

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>- «Правові засади здійснення екологічного моніторингу довкілля» (основний: 27 [с.147-157], 30 [с.138-168]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему: - «Правовий режим охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду природного походження» (основний: 27 [с.147-157], 30 [с.138-168]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]);</p> <p>- «Правовий режим охорони штучно створених об'єктів природно-заповідного фонду:» (основний: 27 [с.147-157], 30 [с.138-168]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]).</p>	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття**</p> <p style="text-align: center;">Правовий режим використання та охорони природно-заповідного фонду</p> <p style="text-align: center;"><i>Питання на заняття</i></p> <p><i>1. Поняття та правничі ознаки природно-заповідного фонду.</i></p> <p><i>2. Різновиди об'єктів та територій природно-заповідного фонду.</i></p> <p><i>3. Правові засади використання та охорони природних ресурсів у межах природно-заповідного фонду.</i></p> <p><i>4. Правова організація формування та розвитку природно-заповідного фонду..</i></p> <p><i>5. Правові режими використання та охорони природно-заповідного фонду.</i></p> <p><i>6. Юридична відповідальність за порушення режиму використання та охорони природно-заповідного фонду.</i></p>	1

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст правового регулювання формування та функціонування рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів.</p> <p>Вміти визначати підстави та умови відповідальності за порушення законодавства про рекреаційні, лікувально-оздоровчі зони та курорти.</p>	<p>Тема 10 Правовий режим рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон (територій, ресурсів) та курортів в Україні</p>	14
	<p style="text-align: center;">Лекція Правовий режим рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів План лекції</p> <p>1. Поняття, юридичні ознаки та види рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів.</p> <p>2. Правова організація формування та функціонування рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів.</p> <p>3. Право використання природних лікувальних ресурсів та факторів.</p> <p>4. Юридична відповідальність за порушення законодавства про рекреаційні, лікувально-оздоровчі зони та курорти.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 27 [с.157-167], 30 [с.169-184].</i> <i>Додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів**</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Державне управління та контроль у сфері організації й охорони рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів» (основний: 27 [с.157-167], 30 [с.169-184]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]); - «Умови і порядок створення рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів» (основний: 27 [с.157-167], 30 [с.169-184]; додатковий: 52 [с.91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]).</p> <p>2. Підготувати презентацію на тему: - «Формування міського ландшафту й охорона природних ресурсів у населеному пункті» (основний: 27 [с.157-167], 30 [с.169-184];</p>	12

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]);</p> <p>- «Органи влади та управління, що здійснюють охорону довкілля у населених пунктах, та їх природоохоронні функції» (основний: 27 [с.157-167], 30 [с.169-184]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему:</p> <p>- «Правове регулювання використання та охорони курортів та лікувально-оздоровчих зон» (основний: 27 [с.157-167], 30 [с.169-184]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]);</p> <p>- «Правове регулювання використання та охорони рекреаційних зон та територій» (основний: 27 [с.157-167], 30 [с.169-184]; додатковий: 52 [с. 91-97], 53 [с.115-122], 54 [с.41-48]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття 7**</p> <p align="center">Правовий режим рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів</p> <p align="center">Питання на заняття</p> <p><i>1. Поняття та види рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів.</i></p> <p><i>2. Юридичні ознаки рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів.</i></p> <p><i>3. Правова організація формування та функціонування рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів.</i></p> <p><i>4. Право використання природних лікувальних ресурсів та факторів.</i></p> <p><i>5. Особливості правових режимів рекреаційних, лікувально-оздоровчих зон та курортів.</i></p> <p><i>6. Юридична відповідальність за порушення законодавства про рекреаційні, лікувально-оздоровчі зони та курорти.</i></p>	1

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст правового регулювання використання та охорони природних багатств виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу.</p> <p>Вміти визначати підстави та умови відповідальності за порушення законодавства про виключну (морську) економічну зону та континентальний шельф.</p>	<p align="center">Тема 11</p> <p align="center">Правовий режим використання та охорони виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу України</p>	12
	<p align="center">Лекція 8</p> <p align="center">Правовий режим експлуатації виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу</p> <p align="center">План лекції</p> <p>1. Правове регулювання використання та охорони природних багатств виключної (морської) економічної зони.</p> <p>2. Правове регулювання використання та охорони природних багатств континентального шельфу.</p> <p>3. Юридична відповідальність за порушення законодавства про виключну (морську) економічну зону.</p> <p>4. Юридична відповідальність за порушення законодавства про континентальний шельф.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 30 [с.185-194].</i> <i>Додатковий: 50 [с.155-156], 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Сучасний стан законодавства про виключну (морську) економічну зону і континентальний шельф» (основний: 30 [с.185-194]; додатковий: 50 [с.155-156], 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97]); - «Правове забезпечення охорони живих ресурсів виключної (морської) економічної зони» (основний: 30 [с.185-194]; додатковий: 50 [с.155-156], 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97]).</p>	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>2. Підготувати мультимедійну презентацію на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Особливості правової охорони морського середовища та рибних ресурсів» (основний: 30 [с.185-194]; додатковий: 50 [с.155-156], 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97]); - «Державні органи, які забезпечують охорону суверенних прав України в межах виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу» (основний: 30 [с.185-194]; додатковий: 50 [с.155-156], 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97]). <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Правові вимоги щодо охорони виключної (морської) економічної зони при створенні, спорудженні та експлуатації штучних островів, установок і споруд» (основний: 30 [с.185-194]; додатковий: 50 [с.155-156], 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97]); - «Правова охорона виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу при проведенні наукових досліджень» (основний: 30 [с.185-194]; додатковий: 50 [с.155-156], 51 [с.57-62], 52 [с. 91-97]). 	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття 8**</p> <p style="text-align: center;">Правовий режим експлуатації виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу</p> <p style="text-align: center;">Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виключна (морська) економічна зона як об'єкт правової охорони та використання. 2. Континентальний шельф як об'єкт правової охорони та використання. 3. Правове регулювання використання та охорони природних багатств виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу. 4. Здійснення державного управління і контролю в межах виключної (морської) економічної зони та континентального шельфу. 5. Юридична відповідальність за порушення законодавства про виключну (морську) економічну зону. 6. Юридична відповідальність за порушення законодавства про континентальний шельф. 	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст правовідносин у сфері екологічної безпеки.</p> <p>Вміти визначати підстави виникнення, зміни чи припинення правовідносин із забезпечення екологічної безпеки, забезпечувати дію економіко-правового механізму в галузі екології.</p>	<p align="center">Тема 12 Правове забезпечення екологічної безпеки України</p>	12
	<p align="center">Лекція 9 Правове забезпечення екологічної безпеки України План лекції</p> <p>1. Поняття екологічної безпеки як правової категорії.</p> <p>2. Об'єкти та суб'єкти правовідносин екологічної безпеки.</p> <p>3. Підстави виникнення, зміни чи припинення правовідносин із забезпечення екологічної безпеки.</p> <p>4. Механізм правового забезпечення екологічної безпеки.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 27 [с.264-284], 28 [с.26-28, 273-313], 30 [с.195-217].</i> <i>Додатковий: 35 [с.328-333], 39 [с.149-157], 44 [с.92-103].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Основні напрями державної політики у сфері поводження з відходами» (основний: 27 [с.264-284], 28 [с.26-28, 273-313], 30 [с.195-217]; додатковий: 35 [с.328-333], 39 [с.149-157], 44 [с.92-103]); - «Компетенція органів виконавчої влади і місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами» (основний: 27 [с.264-284], 28 [с.26-28, 273-313], 30 [с.195-217]; додатковий: 35 [с.328-333], 39 [с.149-157], 44 [с.92-103]).</p> <p>2. Підготувати мультимедійну презентацію на тему: - «Правовий режим зони надзвичайної екологічної ситуації» (основний: 27 [с.264-284],</p>	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>28 [с.26-28, 273-313], 30 [с.195-217]; додатковий: 35 [с.328-333], 39 [с.149-157], 44 [с.92-103]);</p> <p>- «Правовий режим зони екологічного лиха» (основний: 27 [с.264-284], 28 [с.26-28, 273-313], 30 [с.195-217]; додатковий: 35 [с.328-333], 39 [с.149-157], 44 [с.92-103]).</p> <p>3. Підготувати наукову доповідь на тему:</p> <p>- «Законодавчі вимоги та заходи щодо запобігання утворенню відходів та екологічно безпечного поводження ними» (основний: 27 [с.264-284], 28 [с.26-28, 273-313], 30 [с.195-217]; додатковий: 35 [с.328-333], 39 [с.149-157], 44 [с.92-103]);</p> <p>- «Правове регулювання особливостей поводження з небезпечними та побутовими відходами» (основний: 27 [с.264-284], 28 [с.26-28, 273-313], 30 [с.195-217]; додатковий: 35 [с.328-333], 39 [с.149-157], 44 [с.92-103]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття 9**</p> <p align="center">Правове забезпечення екологічної безпеки України</p> <p align="center">Питання до заняття</p> <p><i>1. Правовідносини у сфері правового забезпечення екологічної безпеки.</i></p> <p><i>2. Об'єкти права екологічної безпеки.</i></p> <p><i>3. Суб'єкти правовідносин екологічної безпеки.</i></p> <p><i>4. Підстави виникнення, зміни чи припинення правовідносин із забезпечення екологічної безпеки.</i></p> <p><i>5. Правовий режим зон надзвичайних екологічних ситуацій.</i></p> <p><i>6. Особливості забезпечення екологічної безпеки в умовах дії воєнного стану та у подальший час.</i></p>	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст міжнародного екологічного права, його принципи та джерела.</p> <p>Вміти тлумачити функції міжнародних установ в екологічній сфері, забезпечувати дію економіко-правового механізму в галузі екології на міжнародному рівні.</p>	<p>Тема 13 Міжнародне екологічне право</p>	12
	<p>Лекція 10 Міжнародне екологічне право План лекції</p> <p>1. Поняття міжнародного екологічного права. 2. Основні етапи становлення та розвитку міжнародного екологічного права. 3. Поняття та види принципів міжнародного екологічного права. 4. Джерела міжнародного екологічного права.</p> <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-26.</i> <i>Основний: 30 [с.218-247].</i> <i>Додатковий: 40 [с.67-84], 46 [с.87-108], 43 [с.232-239], 52 [с. 91-97].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <p>1. Підготувати аналітичну записку на тему: - «Міжнародні конвенції, договори та угоди щодо охорони довкілля» (основний: 30 [с.218-247]; додатковий: 40 [с.67-84], 46 [с.87-108], 43 [с.232-239], 52 [с. 91-97]); - «Особливості змісту вимог конвенції щодо захисту Чорного моря» (основний: 30 [с.218-247]; додатковий: 40 [с.67-84], 46 [с.87-108], 43 [с.232-239], 52 [с. 91-97]).</p> <p>2. Підготувати мультимедійну презентацію на тему: - «Міжнародні екологічні організації» (основний: 30 [с.218-247]; додатковий: 40 [с.67-84], 46 [с.87-108], 43 [с.232-239], 52 [с. 91-97]); - «Міжнародні конференції та програми з охорони навколишнього природного середовища» (основний: 30 [с.218-247]; додатковий: 40 [с.67-84], 46 [с.87-108], 43 [с.232-239], 52 [с. 91-97]).</p>	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>3. Підготувати наукову доповідь на тему: - «Основні вимоги міжнародно-правової охорони повітряного середовища, світового океану та біосфери» (основний: 30 [с.218-247]; додатковий: 40 [с.67-84], 46 [с.87-108], 43 [с.232-239], 52 [с. 91-97]); - «Основні вимоги міжнародно-правової охорони унікальних і рідких природних об'єктів і комплексів, всесвітньої природної спадщини» (основний: 30 [с.218-247]; додатковий: 40 [с.67-84], 46 [с.87-108], 43 [с.232-239], 52 [с. 91-97]).</p>	
	<p>Практичне заняття 10** Міжнародне екологічне право Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Поняття, принципи та джерела міжнародного екологічного права.</i> 2. <i>Інституційна система екологічного управління на міжнародному рівні.</i> 3. <i>Програма ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП).</i> 4. <i>Напрямки діяльності ЮНЕСКО, ФАО, ВООЗ та інших міжнародних урядових організацій в екологічній сфері.</i> 5. <i>Міжнародні неурядові організації у сфері охорони довкілля.</i> 6. <i>Функції міжнародних установ в екологічній сфері.</i> 	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: *сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації* тощо.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
<p>Знати зміст екологічного права ЄС, його принципи та джерела.</p> <p>Вміти тлумачити функції європейських установ в екологічній сфері, забезпечувати дію економіко-правового механізму в галузі екології на регіональному рівні.</p>	<p align="center">Тема 14 Екологічне право Європейського Союзу</p>	12
	<p align="center">Лекція 11 Екологічне право Європейського Союзу План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет екологічного права ЄС. 2. Основні етапи становлення та розвитку екологічного права ЄС. 3. Поняття та види принципів екологічного права ЄС. 4. Джерела екологічного права ЄС. <p>Список рекомендованих джерел: <i>Нормативно-правові акти: 1-2б.</i> <i>Основний: 30 [с.248-275].</i> <i>Додатковий: 34 [с.60-67], 41 [с.23-42], 52 [с. 91-97].</i> <i>Інтернет-ресурси: 55-64.</i></p>	2
	<p>📖 Самостійна робота студентів*</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготувати аналітичну записку на тему: <ul style="list-style-type: none"> - «Джерела європейського права навколишнього середовища» (основний: 30 [с.248-275]; додатковий: 34 [с.60-67], 41 [с.23-42], 52 [с. 91-97]); - «Принципи європейського права навколишнього середовища» (основний: 30 [с.248-275]; додатковий: 34 [с.60-67], 41 [с.23-42], 52 [с. 91-97]). 2. Підготувати мультимедійну презентацію на тему: <ul style="list-style-type: none"> - «Основні установи та агентства ЄС у сфері довкілля» (основний: 30 [с.248-275]; додатковий: 34 [с.60-67], 41 [с.23-42], 52 [с. 91-97]); - «Інституційні засади кліматичного врядування ЄС» (основний: 30 [с.248-275]; додатковий: 34 [с.60-67], 41 [с.23-42], 52 [с. 91-97]). 	8

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год.
	<p>3. Підготувати наукову доповідь на тему: - «Збереження та охорона біологічного різноманіття у європейському праві навколишнього середовища та в Україні» (основний: 30 [с.248-275]; додатковий: 34 [с.60-67], 41 [с.23-42], 52 [с. 91-97]); - «Правове регулювання поведження з відходами у рамках ЄС та в Україні» (основний: 30 [с.248-275]; додатковий: 34 [с.60-67], 41 [с.23-42], 52 [с. 91-97]).</p>	
	<p align="center">Практичне заняття 11** Екологічне право Європейського Союзу Питання до заняття</p> <p><i>1. Установчі договори як джерело екологічного права ЄС (акти первинного права).</i></p> <p><i>2. Норми вторинного права ЄС у сфері охорони навколишнього середовища.</i></p> <p><i>3. Нормативні акти, що встановлюють вимоги для конкретних видів господарської діяльності, які визначаються екологічно небезпечними.</i></p> <p><i>4. Нормативні акти, якими запроваджуються механізми охорони навколишнього середовища. Акти прецедентного права</i></p> <p><i>5. Інституційна система екологічного управління на європейському рівні.</i></p> <p><i>6. Функції європейських установ в екологічній сфері.</i></p>	2

*Викладачем можуть бути запропоновані й інші форми, тематика і джерела самостійної роботи студента.

**Питання, що розглядатимуться із використанням інтерактивних методів навчання: сторітеллінгу, брейнстормінгу, кейс-методу, модерації тощо.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>; <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>.
4. Лісовий кодекс України : Закон України від 21.01.1994 № 3852-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.
5. Кодекс України про надра : Закон України від 27.07.1994 № 132/94-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Водний кодекс України : Закон України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
8. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 № 2768-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
9. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
10. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
11. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
12. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
13. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
14. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>.
15. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>.
16. Про виключну (морську) економічну зону України : Закон України від 16.05.1995 № 162/95-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/162/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
17. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 № 161-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>.
18. Про рослинний світ : Закон України від 09.04.1999 № 591-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>.
19. Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13.07.2000 № 1908-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text>.
20. Про курорти : Закон України від 05.10.2000 № 2026-III. URL :

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>.
21. Про тваринний світ : Закон України від 13.12.2001 № 2894-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>.
  22. Про Червону книгу України : Закон України від 07.02.2002 № 3055-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>.
  23. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 № 962-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>.
  24. Про екологічний аудит : Закон України від 24.06.2004 № 1862-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>.
  25. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>.
  26. Про управління відходами : Закон України від 20.06.2022 № 2320-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2320-20#Text>.

Основний

27. *Екологічне право України: курс лекцій (навч. посіб) / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Каракаша І. І. Одеса : НУ «Одеська юридична академія». 2020. 321 с.*
28. *Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О. 2020. 318 с.*
29. *Екологічне право України. Загальна частина : підручник / М. В. Краснова, Ю. А. Краснова. Київ : ВПЦ «Київський університет». 2021. 190 с.*
30. *Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підручник / Краснова М. В., Краснова Ю. А. Київ: НУБіП України. 2023. 278 с.*
31. *Екологічне право у схемах та визначеннях : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. К. Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2022. 188 с.*

Додатковий

32. Васильчук Л. Б., Фрідманський Р. М. Правове регулювання екологічної мережі в Україні. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». Розділ 2. Конституційне право; муніципальне право. 2024. № 2. С. 125-131.
33. Денисенко К. В. Проблеми реалізації права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в умовах воєнного стану. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». Розділ 6. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. 2024. № 1. С. 323-327.
34. Дишлик В. Р. Ефективність екологічного оподаткування з акцентом на викиди СО₂: аналіз досвіду країн ЄС і перспективи для України. Науково-практичний журнал «Збалансоване природокористування». 2024. № 1. С. 60-67.
35. Ільків Н. В. Стан та перспективи правового регулювання діджиталізації участі громадськості в охороні довкілля. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». Розділ 6. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. 2024. № 1. С. 328-333.
36. Коритко Л. Я., Кучера А. М. Порухення екологічних прав людини в Україні в період воєнного стану (на прикладі Каховської катастрофи). Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО. Випуск 81:

частина 1. 2024. С. 40-46.

37. Носік В. В. Правові проблеми виробництва сільськогосподарської сировини для дитячого харчування. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». Розділ 6. Земельне право; аграрне право; екологічне право; природоресурсне право. 2024. № 1. С. 338-343.
38. Тараненко С. М. Правові інструменти відшкодування збитків завданих довкіллю, внаслідок військової агресії росії проти України. Правова держава. Екологічне право. № 53. 2024. С. 138-148.
39. Толкаченко О. В. Розвиток сталого сільського господарства та забезпечення екологічної безпеки в процесі здійснення сільськогосподарської діяльності. Правова держава. Екологічне право. № 53. 2024. С. 149-157.
40. Barritt E. The Aarhus Convention and the Latent Right to a Healthy Environment. *Journal of Environmental Law*, Volume 36, Issue 1, March 2024, Pages 67-84.
41. Kulovesi K., Oberthür S., Van Asselt H., Savaresi A. The European Climate Law: Strengthening EU Procedural Climate Governance? *Journal of Environmental Law*, Volume 36, Issue 1, March 2024, Pages 23-42.
42. Антонюк У. В. Правові аспекти доступу до екологічної інформації в умовах воєнного стану. Київський часопис права. 2023. № 1. С. 136-141.
43. Павко, Я. А. Роль Організації Об'єднаних Націй у міжнародно-правовій охороні клімату. Київський часопис права. 2023. № 4. С. 232-239.
44. Шеховцов В. В., Статівка О. О. Організаційно-правові механізми забезпечення екологічної безпеки в енергетичному секторі України. Правова держава. Екологічне право. № 52. 2023. С. 92-103.
45. Борщевська О.М. Публічно-правові та приватноправові аспекти визначення дефініції «екоцид» під час військової агресії. Правова держава. Екологічне право. № 49. 2023. С. 113-129.
46. Rodgers C., Kendall H. Implementing Landscape-scale Environmental Management: Landscape Enterprise Networks. *Journal of Environmental Law*, Volume 35, Issue 1, March 2023, Pages 87-108.
47. Антонюк У. В. Захист екологічних прав в Україні в умовах військової агресії. Право та державне управління. 2022. № 3. С. 42-47.
48. Казанчук І. Д. Гарантії реалізації прав громадян в природоохоронній сфері в контексті положень адміністративного законодавства України // Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. інтернет конф. (м. Одеса, 28 жовт. 2022 р.) / МВС України, Одес. держ. ун-т внутр. справ, Каф. адмін. права та адмін. процесу. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 105-108.
49. Казанчук І. Д. Щодо вдосконалення організаційно-правового регулювання відносин у сфері охорони та використання тваринного світу і протидії браконьєрству в період воєнного стану в Україні. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2022. № 2 (97). С. 172-182.
50. Кирєєва І. В. Екологізація економіки як складова економічної безпеки. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави : тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 9 груд. 2022 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця, 2022.

С. 155-156.

51. Пащенко О. М., Гоштинар С. Л. Міжнародно-правові засади гарантування водної безпеки під час воєнних конфліктів. Науково-практичний журнал «Екологічне право». 2022. Випуск 3-4. С. 57-62.
52. Підгородинська Ю. І. Підходи до забезпечення дотримання міжнародних договорів про охорону навколишнього середовища: між сприянням та примусом. Правова держава. Екологічне право. № 47. 2022. С. 91-97.
53. Савчук, Т. В., Накладюк, Н. М. Система екологічного менеджменту: особливості впровадження українськими компаніями. Наукові записки Львівського університету бізнесу і права. 2022. Випуск 35. С. 115-122.
54. Толкаченко О. В. Визначення понять «біосферний заповідник» і «біосферний резерват» за законодавством України. Правова держава. Екологічне право. № 45. 2022. С. 41-48.

Інтернет-ресурси

55. <http://zakon.rada.gov.ua> – Офіційний портал Верховної Ради України.
56. <http://www.president.gov.ua> – Веб-сайт офіційного представництва Президента України.
57. <http://www.kmu.gov.ua> – Офіційний портал Кабінету Міністрів України.
58. <https://www.me.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
59. <https://supreme.court.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Верховного Суду.
60. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Офіційний веб-сайт інформаційно-правової бази «Єдиний державний реєстр судових рішень».
61. <http://www.pravo.org.ua> – Сайт Центру політико-правових реформ.
62. <http://www.nbuv.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
63. <http://nplu.org> – Сайт Національної парламентської бібліотеки України.
64. <http://www.gntb.gov.ua/ua> – Сайт Державної науково-технічної бібліотеки України.

* *Курсивом виділено джерела, що є у бібліотеці ДТЕУ.*